

MREŽNA STRANICA FAKULTETSKE KNJIŽNICE

Web page of the faculty library

Blanka Salatić

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Pravni fakultet

sblanka@pravos.hr

UDK / UDC 027.7:070

Stručni rad / Professional paper

Primljeno / Received: 7.9.2012.

Godina 17
Broj 1
2013**KNJIŽNIČARSTVO**Glasnik
Društva
knjižničara
Slavonije
i Baranje**Sažetak**

Ovim radom želi se ukazati na nužnost i mogućnosti promoviranja fakultetskih knjižnica kroz mrežnu stranicu. Današnji način komuniciranja inzistira na praćenju promjena u institucijama od interesa, što su u ovom slučaju fakultetske knjižnice za studente i nastavno osoblje, kroz mrežnu stranicu. Studentska populacija, osobito u razvijenim zemljama, podrazumijeva da sve relevantne podatke koji im tijekom studija trebaju može dobiti pregledavanjem mrežne stranice fakulteta odnosno fakultetske knjižnice. Slijedom navedenoga, pregledane su mrežne stranice nekoliko knjižnica koje svojim izgledom i ponuđenim informacijama mogu poslužiti kao uzor. Stoga bi se zbog očekivanja potencijalnih korisnika trebalo redovito uređivati mrežnu stranicu i izvješćivati o svim novinama. Ono što je najvažnije jest učiniti fond i usluge knjižnice lako vidljivim.

Ključne riječi: mrežna stranica, fakultetska knjižnica, visokoškolska knjižnica, opće informacije o knjižnici, knjižnične zbirke i usluge, *online* katalog,

Summary

This paper has the aim to point to necessity and possibilities of promoting the faculty libraries through a web page. Today the way of communication insists on following the changes in relevant institutions, which are in this case faculty libraries to students and teaching staff, through their web pages. The student population, especially in the developed countries, expects to get all the relevant information by searching web pages of the faculty or the faculty library. Subsequently, the web pages of a few libraries which, according to their design and the information they offer, can be used as a role model were reviewed. Therefore, considering the expectations of potential users, web pages should be edited on a regular basis and users should be notified about all the novelties. At the moment it is most important to make the collection and library services transparent.

Key words: web page, faculty library

Uvod

Kvalitetan imidž svake pa tako i fakultetske knjižnice od iznimne je važnosti. S obzirom na navike mlađe populacije, bilo nastavnika bilo studenata, koja je uglavnom orijentirana na digitalne oblike mora se usmjeriti pozornost na uređivanje mrežne stranice. Ona je, na neki način, osobna iskaznica kojom se knjižnica predstavlja javnosti. Glede korisnika pred kojima je obilje informacija iz različitih izvora, knjižnica kao pouzdan izvor informacija prezentacijom svojih usluga treba doći na prvo mjesto i zadržati njihovu pozornost.

Visokoškolske knjižnice svoju važnost nalaze u pitanjima značajnim za proizvodnju i uporabu znanstvenih informacija. Zahtjevi vremena su takvi da se od knjižnica očekuje da one svojom opremljenošću, osposobljenošću osoblja, pretplatom na stručne časopise i velike baze podataka mogu podržavati znanstveno nastavne postupke i biti osloncem studentima i znanstvenicima u njihovom radu.¹ Koliko god se nastojalo poboljšati neke segmente poslovanja kao što su praćenje novih izdanja (tiskanih i elektronskih), nabava najpotrebnijih, unošenje istih u bazu fakultetske knjižnice i nastojanje da se sav fond

¹ Badurina, Boris ; Dragija Ivanović, Martina ; Krtalić, Maja. Vrednovanje knjižničnih službi i usluga akademskih i narodnih knjižnica // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 53, 1(2010), str. 53

nađe u bazi, bit će uzalud ukoliko se ti sadržaji ne učine transparentnima. Danas u Hrvatskoj veći broj fakultetskih knjižnica dobro prezentira svoj fond i usluge budući da je navedeno uglavnom vidljivo na mrežnim stranicama. Činjenica je da je mrežna stranica knjižnice mjesto na mreži koje okuplja ozbiljna nastojanja i znanja knjižničara koji žele stručno uputiti korisnike na traženu informaciju. U tim se nastojanjima ne bi smjelo izostaviti deset skupina² podataka kroz koje bi mrežna stranica trebala ponuditi svoj sadržaj: opće informacije, podatci o odgovornosti, datum zadnje promjene sadržaja, online katalogi, elektronički izvori, usluge knjižnice, informacijska služba, upute i pomoć te izobrazba u pretraživanju i novosti. No je li knjižničarima moguće u potpunosti pružiti sve što bi bilo poželjno? *Po mišljenju nekih ljudi u Microsoftu do 2020. godine 50% svega što čitamo bit će u elektronskom obliku. ... najpozvanija mjesta za digitalizaciju su ustanove koje skupljaju tiskanu građu ili su centri naobrazbe, a to su državne knjižnice i fakulteti.*³ No međutim, u nekim knjižnicama zbog nedostatka knjižničnog osoblja prilike ne dopuštaju da se na mrežnoj stranici knjižnice nađe više od ograničene prezentacije njezina fonda i korisnih smjernica na važne izvore informacija. U većim pak knjižnicama, gdje su poslovi nužno podijeljeni, taj dio na temelju informacija koje dobiva od kompetentnih najčešće obavlja informatičar. Obično informatičar, koji održava mrežne stranice fakulteta, zbog prevelikog obujma posla za koji je zadužen ne uspijeva pravovremeno ažurirati stranice knjižnice. Budući da uređivanje stranice knjižnice fakulteta traži upućenost u najnovija zbivanja vezano uz informacije iz struke odnosno znanosti kojom se bavi matična institucija, bilo bi idealno kada bi sistemski/a knjižničar/ka vodio/la brigu o ovakvom obliku obavješćivanja. Jedan o hrvatskih uzora kako bi trebale izgledati mrežne stranice visokoškolske knjižnice je stranica Središnje medicinske knjižnice u Zagrebu.⁴ Početna stranica je vrlo pregledna i uvažava sve bitne kategorije. U središtu stranice izmjenjuju se fotografije predstavljajući vanjski izgled te unutarnje prostore. Na naslovnoj su traci opcije s podacima o knjižnici, kontaktu i lokaciji te pretraživač. S lijeve su strane izbornici: katalog SMK, baze podataka, časopisi, knjige i mrežni izvori. Sredinom su stupci sa E-izvorima, potom SMK izdvaja, SMK

² Faletar, Sanjica Koraljka Golub; Ana Sudarević. Smjernice za izradu mrežnih stranica školskih knjižnica: usporedba hrvatskih i stranih primjera, 2002. Dostupno na:

URL: <http://homes.ukoln.ac.uk/~kg249/publ/FaletarGolubSudarevic-Crikva-2002-hrv.pdf> (2013-04-13)

³ Kren, Boris : Elektroničko izdavaštvo // Seminar o pravcima razvoja grafičke industrije i tiskarstva' – petak, 28.02 i subota 01.03.2003 u Stubičkim toplicama [online]. Dostupno na:

URL: http://www.ziljak.hr/tiskarstvo/tiskarstvo03/clanci/koren/k_06.html (2012-05-21)

⁴ URL: <http://smk.mef.unizg.hr/index.php/hr/> (pregledano: 2013-04-03)

odabire i najnovije s tim da se svaki stupac dijeli u potkategorije. U dnu stranice nalazimo podatak o uredništvu, kako ga kontaktirati, radno vrijeme knjižnice te datum zadnje izmjene što ukazuje da se doista dnevno ažurira.

Što nudi svijet

Kako bi se fakultetsku knjižnicu što bolje predstavilo korisno je pregledati mrežne stranice sličnih knjižnica u zemlji⁵ i inozemstvu. Putem poveznica koje slijede, donekle nasumce izabranih, uglavnom visokoškolskih knjižnica europskih zemalja te dviju zemalja drugoga kontinenta – SAD-a i Kanade, možemo vidjeti kakav je pristup odnosno što se sve treba ponuditi korisniku.

Na stranici <http://www.rewi.hu-berlin.de/ri/jf/> vidljive su poveznice svih pravnih fakulteta njemačkoga govornog područja. S te su stranice u ovom radu pobliže prikazane tri visokoškolske pravne knjižnice - u Regensburgu, Beču i Berlinu.

Sveučilište Regensburg⁶ jedno je od omiljenih u Njemačkoj. Sam grad ima oko 150.000 stanovnika i 20.000 studenata. Prema vidljivome na mrežnoj stranici Knjižnica Pravnoga fakulteta u sklopu Sveučilišne knjižnice u Regensburgu nudi doista bogat izbor za svakog zainteresiranog korisnika. Iskaznica je besplatna za svakoga i može se dobiti tijekom prijepodneva tj. do 12.30 sati svakog radnog rada ili prema dogovoru, ali i online. Između ostaloga *Čitaonica za pravo i gospodarstvo* je otvorena od 8 sati ujutro do 2 sata iza ponoći osim subotom kada radi od 9 do 18 sati. Knjižnica posjeduje oko 250.000 svezaka knjiga, 590 naslova časopisa u tiskanom obliku i 2546 u elektronskom obliku. Na raspolaganju je 538 mjesta u jednoj sali i 232 u drugoj, 3 stroja za kopiranje na kovanice i 2 stroja za skeniranje čije je korištenje besplatno. Moguća je i posudba knjiga na daljinu. Elektronska knjižnica časopisa omogućuje pristup brojnim svima dostupnim besplatnim bazama te određenim isključivo za pripadnike sveučilišta. Pretraživač je odličan kao i dostupnost svemu što je potrebno njihovim korisnicima.

Mrežna stranica knjižnice za pravne znanosti pri Bečkom sveučilištu obuhvaća sve bitne elemente: podatke o knjižnici, radnom vremenu, prostoru, osoblju te uslugama

⁵ URL: http://lib.irb.hr/web/hr/knjiznice/itemlist/category/36-fakultetske_knjiznice.html (pregledano: 2012-05-21)

⁶ Universitätsbibliothek Regensburg. URL: <http://www.uni-regensburg.de/bibliothek/faecher/rechts-und-wirtschaftswissenschaften/recht/index.html> (2012-05-12)

i podacima o odgovornosti za stranicu. Doznaje se da knjižnica funkcionira na prostoru od 6 katova i prema tablici je vidljivo koja je zbirka na kome katu kao i radno vrijeme. Korisnici se upućuju kako se snaći i ponašati u pojedinim prostorima. Vezano za korištenje građe na četiri kata je otvoren pristup građi. Osobitost je ove knjižnice da je moguće posuditi ukupno deset djela u pravnoj knjižnici i čak pedeset u sveučilišnoj na rok od 84 dana te po potrebi i produžiti ako se nitko nije predbilježio za istu građu. Ukoliko je broj primjeraka ograničen dopušta se jednodnevna posudba do sutradan u 11:30 sati kao i tijekom vikenda što znači do ponedjeljka u isto vrijeme. Internet je moguće koristiti i s vlastitog prijenosnog računala. Na svakom katu od trećeg do šestog nudi se usluga kopiranja uz upotrebu za to namijenjene kartice. Vezano za istraživanje nudi se sedam baza podataka, četiri online kataloga i šest pravnih poveznica. Zaposlena su 34 knjižničara. Više o navedenome vidljivo je na stranici <http://bibliothek.univie.ac.at/fb-rewi/>.

Knjižnica za pravne znanosti pri Slobodnome sveučilištu u Berlinu (FU Berlin)⁷ putem mrežne stranice pruža vrlo detaljne podatke o svome djelovanju. Ističe se 87 radnih sati kroz tjedan te striktno navodi vrijeme kada je i zbog kojih praznika zatvorena. Uz plan knjižnice po razinama objašnjeno je kako se snaći u prostoru i izvan knjižnice odnosno kako doći do zgrade. Glede prostora ovo je jedna od knjižnica koja osigurava uvjete za rad osobama s posebnim potrebama ali i omogućuje rad u tišini, u grupi, ili uz obitelj. Pored knjižnoga fonda od cca 800.000 svezaka, čitaonice časopisa sa svim značajnim stručnim i znanstvenim naslovima nude se i brojni pretraživači. Na raspolaganju je preko 520 mjesta za rad. Između raznih uobičajenih automata ovdje je također i jedan koji nudi visoko kvalitetne čepiće za uši za zaštitu od bilo kakvih zvukova koji bi ometali rad. Najavljuju se i usluge razgledanja knjižnice i obavješćuje po datumima o svim zbivanjima kroz vrijeme do par mjeseci unaprijed. U knjižnici je zaposleno dvadeset knjižničara. Iako su stranice vrlo pregledne, toliko je zanimljivih sadržaja te je unatoč nastojanju kratko pregledati samo ciljano teško ne doći u iskušenje i ne poželjeti posjetiti sve stranice te ju napokon i fizički obići.

Pravna knjižnica Sveučilišta Cambridge⁸ je osobita po svojoj funkciji – isključivo je referentna. Građa se ne posuđuje osim iznimno studentima Fakulteta tijekom noći i

⁷ Freie Universität Berlin – Bibliothek Rechtswissenschaft.

URL: <http://www.jura.fu-berlin.de/bibliothek/index.html> (2012-05-12)

⁸ Squire Law Library University of Cambridge. <http://www.squire.law.cam.ac.uk/> (2012-05-12)

vikendom te doktorantima i članovima Fakulteta kratkoročno. Na mrežnoj stranici podaci su o knjižnici, građi i njenom korištenju, radnom vremenu, uslugama i mecenama. Kroz prostor na tri kata u kome knjižnica djeluje moguć je virtualni obilazak. Osoblje čini osam knjižničara. Kao usluge navode: mogućnost međuknjižnične posudbe preko glavne Sveučilišne knjižnice, šest fotokopirnih strojeva na prvom katu i dva na trećem koji se koriste uz za to namijenjene kartice, četiri računala za pretraživanje samo za studente prava Sveučilišta (samo uz korisničko ime) s tim da su na drugom i trećem katu računala povezana s pisačima. Zbirke su na mrežnoj stranici raspoređene ovisno o smještaju, po katovima i klasifikaciji. Elektronski izvori podijeljeni su na općenite, na e-knjige, e-časopise i baze, a određena izvješća na mrežnoj dostupna su samo članovima sveučilišne zajednice.

Bora Laskin, knjižnica Pravnoga fakulteta Sveučilišta u Torontu⁹ ima vrlo preglednu mrežnu stranicu sa svim obveznim elementima i s dosta preglednika koji omogućuju niz korisnih informacija. To je referentna i istraživačka knjižnica koja nudi otvoren pristup građi za sve, ali mogućnost posudbe samo onima koji posjeduju iskaznicu knjižnice što su uglavnom studenti, nastavnici te istraživači Fakulteta. Postoje i upute za posjetitelje koji mogu ograničeno koristiti usluge knjižnice u odnosu na pripadnike Fakulteta. Ono što ju izdvaja od ostalih je isticanje poslanja i napomena o poštovanju standarda Sveučilišta glede uređivanja i dostupnosti mrežne stranice.¹⁰ Pored toga navode i *strateška usmjerenja* kroz aktivno sudjelovanje u podupiranju poslanja i ciljeva Sveučilišta te promicanje istih putem knjižničnih usluga i zbirki; *inovativne usluge* – u skladu s mogućnostima trude se uvoditi nove usluge za širu sveučilišnu zajednicu, alumnije i ine; *pridružene zbirke* – skupljaju, organiziraju i pružaju pristup informacijama precizno i pravovremeno; *učinkovite upute* u vidu stručne pomoći u pronalaženju i procjenjivanju pravnih informacija putem osobne suradnje s korisnicima, formalnih treninga u učionici i virtualnih na mreži. Korisnik ima mogućnost provjeriti vlastiti račun, elektronski platiti zakasninu, predložiti naslov za nabavu te rezervirati naslov za posudbu na kraći rok ukoliko upiše naziv i kod kolegija te ime predavača unutar Sveučilišta. Također je, ukaže li se potreba, moguće kontaktirati

⁹ Bora Laskin Law Library. URL: <http://library.law.utoronto.ca/> ;
URL: <http://www.law-lib.utoronto.ca/faculty.htm> (2012-05-12)

¹⁰ University of Toronto's accessibility standards for websites
URL: <http://www.law.utoronto.ca/accessibility> (2013-04-08)

knjižničara putem „chata“. U knjižnici je zaposleno 13 knjižničara. Informacijska služba dostupna je korisnicima od 10 do 16 sati i putem elektronske pošte te prema dogovoru s knjižničarom.

Na stranici Harvardske škole prava pri Sveučilištu¹¹ nalazimo sve podatke koje suvremeno akademsko društvo očekuje: podatak o uslugama, pristupu i načinu korištenja svih ponuđenih izvora informacija za istraživače, studente i nastavnike odnosno pripadnike Sveučilišta. Svi oni ispunjavaju pristupnice s opisom zahtjeva. Korisnici koji trebaju veći broj knjiga odnosno jedinica građe mogu rezervirati studijsku sobu, ali uz jamstvo člana Fakulteta a prethodno im se preporuča proučiti pravila takvoga načina korištenja knjiga. Također je moguće izabrati tihi zonu, zonu za grupni rad, zonu gdje je dopušteno koristiti mobitel te zonu u koju je dopušteno unositi hranu i piće. Savjetodavni sastanci s knjižničarem najavljuju se putem obrasca. Nudi se i iznajmljivanje tehničkih pomagala: tableta, slušalica, USB-a, projektora te bežični internet i dr. Svi su prostori dostupni osobama s posebnim potrebama, a treba li im pomoć prilikom boravka u knjižnici moguće najaviti se putem elektronske pošte ili telefona. U svrhu pretraživanja na raspolaganju su online katalozi: knjiga na matičnom Sveučilištu, članaka (uz zaporku) i to u stručnoj, znanstvenoj literaturi kao i novinama, radnim materijalima i izvješćima značajnih organizacija. Sve je popraćeno i uputama kako koristiti danu opciju. Pruža se mogućnost provjeriti što je pristiglo u knjižnicu u određenom razdoblju koje sam korisnik izabere. Knjižničari pravnici zaduženi su za pojedine grane prava, a sve što su kroz vrijeme pripremili za korisnike na stranici je bogato obrazloženo i lako je pregledno, ali uglavnom za pripadnike Fakulteta. Međuknjižnična posudba je također rezervirana samo za njih. Na stranici je i digitalna zbirka vrlo vrijednih i važnih materijala od 12 st. na dalje. O brojnim opcijama ponuđenim na mrežnim stranicama, o fondu kao i pratećim uslugama brine 77 zaposlenih. 2009. godine knjižnica je reorganizirana kako bi bila u skladu sa strateškim inicijativama. Funkcije se usmjeravaju k većoj učinkovitosti koja će omogućiti knjižnici proširenje usluga kako bi se mogla nastaviti nositi s novim zahtjevima. Knjižnica pokušava ponuditi podršku empiričkim istraživanjima, prikupiti što više interdisciplinarnih i međunarodnih materijala – te podupirati studijske programe harvardske škole prava. Postoje četiri glavne jedinice knjižničnih usluga. Jedinica za

¹¹ Harvard Law School Library. Harvard University <http://www.law.harvard.edu/library/about/index.html> (2012-05-12)

razvoj zbirke i digitalizaciju se najviše razlikuje od bilo koje druge jedinice u prethodnoj organizaciji. Ona sjedinjuje potporu za inicijative digitalizacije knjižnice na jednom mjestu s ciljem stvaranja internog digitalnog laboratorija.¹²

U američkim i kanadskim fakultetskim i sveučilišnim knjižnicama, iz naše perspektive, gotovo da nema stručne informacije koju je nemoguće dobiti. Najvažnija od navedenih opcija jest pretraživost, preglednost fonda knjižnica matičnoga fakulteta koji studenti pohađaju. Riječ je, ne samo o visokoškolskim knjižnicama milijunskih gradova, nego i onima od 100 – 150.000 stanovnika koje su u stanju pružiti izuzetno kvalitetne podatke i građu, a istovremeno su povezane s brojnim knjižnicama i bazama diljem svijeta. Analizu sadržaja mrežnih stranica visokoškolskih knjižnica engleskoga govornog područja¹³ u svojoj je doktorskoj disertaciji temeljito obradila Jadranka Stojanovski. Iz tog obimnog teksta koji govori o stanju i mogućnostima koje pružaju mrežne stranice s pokazateljima razvoja digitalne knjižnice trebalo bi nastojati primijeniti sve što bi doprinijelo boljitku, kako za korisnike tako i za knjižnice. Nužno se moramo zagledati u „najstarije i najveće knjižničarsko društvo na svijetu“ American Library Association, ALA. Jedna od ALA-inih koordinacija je Udruženje knjižnica na koledžima i znanstvenih knjižnica (*Association of College and Research Libraries, ACLR*) ... i najveća je ALA-ina koordinacija, a oni koji sudjeluju u njegovu radu kažu da je to koordinacija koja usmjerava i određuje rad cijele ALA-e. Zaista, u SAD-u su **visokoškolske knjižnice priznate kao one koje vode i usmjeravaju cijelo knjižničarstvo.** ... *ACLR Statistics bilježe sve aspekte djelovanja znanstvenih knjižnica – zbirke, troškove, osoblje, usluge. ...smatraju da je neophodno da se njihov rad točno razumije i cijeni.*¹⁴

Pregledom izabranih stranica uočava se raznovrsnost ponuđenih podataka i potiče na otvaranje svih mogućih opcija. Razvidno je da na tomu rade timovi ljudi i to od

¹² In 2009, the library (again) reorganized to meet strategic initiatives. Functions are being streamlined for greater efficiency that will enable the library to expand services to continue to meet new demands. The library seeks to offer empirical research support, collect more interdisciplinary and international materials – and to support Harvard Law School’s Programs of Study. There are four main library service units. The Collection Development and Digitization unit differs most markedly from any unit in the previous organization. It consolidates support for the library’s digital initiatives in one place, with the goal of creating an in-house digital lab. Dostupno na: URL: <http://www.law.harvard.edu/library/about/history/> (2012-05-21)

¹³ Stojanovski, Jadranka. Analiza sadržaja web stranica visokoškolskih knjižnica s pokazateljima razvoja digitalne knjižnice . Zagreb: vlastita naklada, 2011., str. 4 Dostupno na: http://fulir.irb.hr/414/1/PHD_Stojanovski2011.pdf (2013-04-13)

¹⁴ Arthurs, A. Knjižnice u kampusima u Sjedinjenim Američkim državama: izazovi promjena // Nove strategije u specijalnim i visokoškolskim knjižnicama: Zagovaranje i prikupljanje financijskih sredstava / 8. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica, Opatija, 27.-29. travnja 2006. ; uredile Alisa Martek i Irena Pilaš. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2007.

osam do osamdeset ljudi. Svakako, to ovisi o značaju institucije i okruženju u kome knjižnica djeluje.

Osječke fakultetske knjižnice na mreži

Danas se očekuje da se na mrežnoj stranici fakultetske knjižnice, kao ustrojbene jedinice fakulteta i temeljne podrške nastavnoga procesa, pored osnovnih podataka o knjižnici – lokaciji, radnom vremenu, prostoru kojim raspolaže, osoblju, opremljenosti omogući *online* pregled čime ista raspolaže. Vidljivost fonda kojim knjižnice raspolažu je onaj nedostatak koji je najuočljiviji na mrežnim stranicama osječkih fakulteta. Osječko sveučilište još uvijek nema sveučilišnu knjižnicu kakvu studenti i akademski građani trebaju. Stoga su nužno orijentirani na knjižnicu fakulteta kojega pohađaju. Unatoč naporu kojega poduzimaju zaposleni u tim knjižnicama, dostizanje razine koju imaju neke hrvatske, a pogotovo srednjoeuropske fakultetske knjižnice, zahtijeva priličan put. O mrežnim stranicama knjižnica osječkoga sveučilišta kao i o potrebi za zajedničkim portalom pisale su autorice Hasenay i Mokriš Marendić¹⁵ te kao nedostatke najvećih knjižnica Sveučilišta: Ekonomskoga, Filozofskoga te Pravnog fakulteta navele nedovoljnu ažurnost i propuste po pitanju upućivanja korisnika u online usluge. Istraživanje koje spominju autori je provedeno 2009. i u radu su istraženi postojeći modeli i načini informiranja i edukacije korisnika - studenata i znanstveno-nastavnog osoblja, vezano uz online baze podataka koje osigurava Centar za online baze podataka, a dostupne su na mrežnim stranicama fakultetskih knjižnica i središnje sveučilišne knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.¹⁶ Većina ih eventualno elektronički obrađuje omeđene publikacije no na način koji ne dopušta istovremeno i vidljivost. Na osječkome sveučilištu moguće je online pregledati fond samo dvije fakultetske knjižnice – Filozofskog i Pravnoga fakulteta te Odjela za matematiku, fiziku i biologiju iako još uvijek ne u cijelosti no velikim dijelom. Knjižnice Sveučilišta uključene u Projekt SZI (Sustav znanstvenih informacija) imaju zajedničke e-kataloge koji su pretraživi po svakoj knjižnici pojedinačno, ali i skupno što je dobro jer se vidi ima li tko

¹⁵ Hasenay, Sanda ; Mokriš Marendić, Svjetlana. Što je to na mrežnim stranicama knjižničnog sustava Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku // Knjižnice: kamo i kako dalje? / 11. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica . zbornik radova / uredile Tamara Krajna i Alisa Martek. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010., str. 171

¹⁶ isto

od umreženih traženu građu. Problem tih kataloga je što knjižnice podatke ako šalju, šalju par puta godišnje i takav način ne može dostatno zadovoljiti korisnike. Ključ za rješenje preglednosti fonda svih fakultetskih i odjelskih knjižnica sastavnica Sveučilišta bio bi kvalitetan održivi softver. Imperativ je to ukoliko se misli ići ukorak sa suvremenim svijetom, napose u znanosti. Ostale knjižnice nastoje nadomjestiti nedostatak vidljivosti vlastite baze poveznicama na druge izvore. Najčešće je to suradnja sa srodnim institucijama u zemlji i inozemstvu. Unazad godinu, dvije dana može se uočiti pomak na stranicama spomenutih knjižnica¹⁷ barem kada je riječ o osnovnim obilježjima mrežnih stranica „*uvažavanjem elemenata koji se odnose na svrhu, sadržaj, ... te funkcionalnost jer je osnovni cilj omogućiti korisnicima lakši pristup i korištenje sadržaja tih stranica.*“¹⁸ Nastoji se stvoriti čim bolja suradnja s korisnikom i obavješćivati o svim novinama koje knjižnica nudi. Činjenica je da na poučavanju korisnika treba još poraditi no najbitnije je prezentirati ono čime matična knjižnica raspolaže – učiniti vidljivim sve naslove što knjiga što periodike i napose analitike koja u ovim turbulentnim vremenima često istraživačima puno znači. Međuknjižničnu bi suradnju, koja obuhvaća i posudbu, bilo također lakše provoditi kada bi svaka knjižnica imala pregledan online katalog, a time bi se uvelike smanjili i troškovi. Danas su baze podataka opcija koju teško može što zamijeniti te je korisnicima od iznimnog značaja dostupnost istih. Mrežne stranice knjižnica nekih fakulteta osječkog sveučilišta omogućuju pristup određenim bazama ali uglavnom s fakulteta. Stoga je bitno na mrežnoj stranici korisnike upoznati s izvjesnim mogućnostima nalaženja potrebnih izvora. Očekuje se da će uz sveučilišnu knjižnicu, u pravom smislu te riječi, te stvaranje zajedničkog mrežnog portala i mrežno poslovanje knjižnice napokon ispuniti svoje poslanje te redovito upućivati sve korisnike na relevantnu građu.

Zaključak

Razmatrane mrežne stranice značajnijih visokoškolskih knjižnica mogu poslužiti kao uzor knjižnicama osječkih fakulteta, nešto prema čemu bi se trebalo težiti kako bi se

¹⁷ Vidi poveznice: <http://web.ffos.hr/knjiznica/> ; <http://www.pravos.unios.hr/knjiznica/> ; <http://www.ptfos.unios.hr/index.php/knjiznica> ; <http://www.mathos.unios.hr/>

¹⁸ Faletar, Sanjica ; Koraljka Golub; Ana Sudarević. Smjernice za izradu mrežnih stranica školskih knjižnica: usporedba hrvatskih i stranih primjera, 2002. Dostupno na: URL: <http://homes.ukoln.ac.uk/~kg249/publ/FaletarGolubSudarevic-Crikva-2002-hrv.pdf> (2013-04-03)

isto napokon i ostvarilo. Ti primjeri potiču na uređivanje mrežnih stranica prema dostupnim smjernicama. Taksonomija upućuje na tri osnovne kategorije: opće informacije o knjižnici, knjižnične zbirke i usluge te ih „razgranava“ u podkategorije prema nastavnim i istraživačkim aktivnostima i potrebama potencijalnih korisnika. S obzirom da su mrežne stranice mjesta koja opslužuju neograničen broj korisnika s bilo koje lokacije, vrlo su važne početne stranice s kojih bi se brzo i lako dobili najznačajniji ponuđeni sadržaji. Na mrežnim stranicama važno je podastrijeti podatke o samoj knjižnici, njezinome poslanju te svim bitnim informacijama po kojima je posebna u odnosu na ine, a što se temelji na potencijalima kao što su kvalitetan fond, opis usluga, poveznice na tražilice, na referentnu građu, baze podataka, časopise te napokon osoblje. Privlačna mrežna stranica zanimljivoga dizajna na kojemu će se naći informacije o poznatim znanstvenicima, izreke poznatih ljudi iz struke i znanosti, informacije o događanjima te mogućnostima savjetovanja s knjižničnim osobljem zacijelo će polučiti zanimanje korisnika. Predstavljanje knjižnica na taj način zahtijeva nužne promjene i u redefiniranju zbirke koje će se kroz vrijeme morati digitalizirati zbog značaja javno dostupnih sadržaja u mrežnom prostoru. Ono ujedno ima i ulogu privući pozornost na kvalitetu ustanove te zanimanje kako budućih studenata tako i potencijalnoga nastavnog kadra. Nove usluge otvaraju i mogućnost dostave informacija, odnosno digitalnih sadržaja kao npr. *pay per view*¹⁹, te knjižnice i njihovi korisnici počinju djelovati kao virtualna zajednica. Iako na rastuće potrebe nije lako odgovoriti, prilagodba je nužna jer već sutra smo u Europskoj Uniji, gdje je konkurencija stvarnost.

Eppur si muove.

Literatura

Aparac-Jelušić, Tatjana. Evaluacija knjižničnih službi i usluga u narodnoj knjižnici // Međunarodno savjetovanje Narodne knjižnice izazov promjena : zbornik radova, Gradska biblioteka Rijeka HBD, Lovran, 25. i 26. rujna 1997. Rijeka ; Zagreb : Gradska biblioteka Rijeka : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1997. str. 69-75.

¹⁹ model naplaćivanja usluga pružanja uvida korisnicima u sadržaj koji institucija nudi na svom mrežnom mjestu

Arthurs, A. Knjižnice u kampusima u Sjedinjenim Američkim državama: izazovi promjena // Nove strategije u specijalnim i visokoškolskim knjižnicama: Zagovaranje i prikupljanje financijskih sredstava / 8. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica, Opatija, 27.-29. travnja 2006. ; uredile Alisa Martek i Irena Pilaš. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2007. str. 28-29.

Badurina, Boris ; Dragija Ivanović, Martina ; Krtalić, Maja. Vrednovanje knjižničnih službi i usluga akademskih i narodnih knjižnica // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 53, 1(2010), str. 53.

Faletar, Sanjica ; Koraljka Golub; Ana Sudarević. Smjernice za izradu mrežnih stranica školskih knjižnica: usporedba hrvatskih i stranih primjera, 2002.

URL: <http://homes.ukoln.ac.uk/~kg249/publ/FaletarGolubSudarevic-Crikva-2002-hrv.pdf> (2013-04-03)

Hasenay, Sanda ; Mokriš Marendić, Svjetlana. Što je to na mrežnim stranicama knjižničnog sustava Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku // Knjižnice: kamo i kako dalje? / 11. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica. zbornik radova / uredile Tamara Krajna i Alisa Martek. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010., str. 171.

Stojanovski, Jadranka. Analiza sadržaja web stranica visokoškolskih knjižnica s pokazateljima razvoja digitalne knjižnice. Zagreb: vlastita naklada, 2011. str. 4

URL: http://fulir.irb.hr/414/1/PHD_Stojanovski2011.pdf (2013-04-13)

Izvori

University of Toronto's accessibility standards for websites (2013-04-08) Dostupno na:

URL: <http://www.law.utoronto.ca/accessibility>

<http://smk.mef.unizg.hr/index.php/hr/>

<http://www.rewi.hu-berlin.de/ri/jf/>

<http://www.uni-regensburg.de/bibliothek/faecher/rechts-und-wirtschaftswissenschaften/recht/index.html>

<http://bibliothek.univie.ac.at/fb-rewi/>

<http://www.jura.fu-berlin.de/bibliothek/index.html>

<http://www.squire.law.cam.ac.uk/>

<http://library.law.utoronto.ca/>

<http://www.law.harvard.edu/library/about/index.html>